REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
unisVET
uvajanje novih izobraževalnih programov na področju storitev
Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Ada Borišek
Elda Levpušček
Tanja Mervič

Gospodarske dejavnosti 3

Program: **EKONOMSKI TEHNIK**
Modul: SODOBNO GOSPODARSTVO
Vsebinski sklop: GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Ljubljana, marec 2009

Srednje strokovno izobraževanje

Program: **Ekonomski tehnik**
Modul: **Sodobno gospodarstvo**
Vsebinski sklop: **Gospodarske dejavnosti**

Naslov učnega gradiva
Gospodarske dejavnosti 3

Ključne besede: **storitve špediterjev, špedicijska pogodba, poslovanje skladišča, skladiščna pogodba, prevozna podjetja, tovorni list, prevozna sredstva, pojem in pomen zavarovanja, funkcija bank.**

Seznam kompetenc, ki jih zajema učno gradivo:
GD1: **Razumevanje vpliva tehnološkega napredka na sektorsko preobrazbo gospodarstva.**
GD2: **Razlikovanje gospodarskih dejavnosti in poznavanje njihovih značilnosti.**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

33(075.8)(0.034.2)

BORIŠEK, Ada
Gospodarske dejavnosti 3 [Elektronski vir] / Ada Borišek, Elda Levpuščekrvič, Tanja Mervič. - El. knjiga. - Ljubljana : GZS, Center za poslovno usposabljanje, 2009. - (Srednje strokovno izobraževanje. Program Ekonomski tehnik. Modul Sodobno gospodarstvo. Vsebinski sklop Gospodarske dejavnosti)

Način dostopa (URL): http://www.unisvet.si/index/index/activityId/44. - Projekt UNISVET

ISBN 978-961-6413-21-3

1. Levpušček, Elda 2. Mervič, Tanja
250836224

Avtorice: **Ada Borišek, Elda Levpušček, Tanja Mervič**
Recenzentka: **Janja Jerončič**
Lektorica: **Majda Arčon**
Oblikoval: **Saša Batistič**

Založnik: **GZS Ljubljana, Center za poslovno usposabljanje za projekt unisVET**

Kraj in datum: **Ljubljana, marec 2009**

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons:
Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji.

Učno gradivo je nastalo v okviru projekta unisVET Uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju s področja storitev za obdobje 2008-2012, ki ga sofinancirata Evropska unija preko Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina gradiva v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino nosi avtor.

Oznaka modula M4

Ime modula: Sodobno gospodarstvo 340 ur 21 kreditnih točk

Razdeljen na štiri vsebinske sklope:

1. vsebinski sklop: Razvoj in delovanje gospodarstva (RDG)
2. **vsebinski sklop: Gospodarske dejavnosti (GD)**
3. vsebinski sklop: Temelji pravne kulture (PRAK)
4. vsebinski sklop: Pravnoorganizacijski vidik podjetja (POVP)

Gospodarsko dejavnost se na šoli izvaja (dopišite)

Dopišite Vsebinska področja, ki se ocenjujejo po posameznih letnikih:

Poklicne kompetence vsebinskega sklopa:

- GD1 Razumevanje vpliva tehnološkega napredka na sektorsko preobrazbo gospodarstva
- GD2 razlikovanje gospodarskih dejavnosti in poznavanje njihovih značilnosti

Kriterij za pisna preverjanja, pisne naloge in ostali načini ocenjevanja:

OCENA	DOSEŽENI PROCENTI
nms	pod 50%
zadostno (2)	od 50% do 62%
dobro (3)	od 63% do 77%
prav dobro (4)	od 78% do 89%
odlično (5)	od 90% do 100%

Učni pripomočki: Mapa za vstavljanje delovnih listov

Predstavite se sošolcu. Napišite bistvene lastnosti sošolca, ki se vam je predstavil.

Kazalo

3 Špedicija, prometna podjetja, banke in zavarovalnice 1
3.1 Špedicija 2
3.1.1 Storitve špediterjev 2
3.1.2 Skladiščna podjetja 10
3.2 Prometna podjetja 17
POŠTA 18
ŽELEZNICA 19
PREVOZNIKI V CESTNEM PROMETU 21
PREVOZNIKI V NOTRANJI PLOVBI 22
PREVOZNIKI V POMORSKI PLOVBI 24
PREVOZNIKI V ZRAČNEM PROMETU 25
3.3 Banke in zavarovalnice 28
BANKE 28
ZAVAROVALNICE 30
Literatura in viri 33

Med reševanjem boste naleteli na naslednje simbole:

	Razmislite in rešite.
	Rešite.
	Rešite doma.
	Poslušajte razlago in dopolnite.
	Naloga se nadaljuje na naslednji strani.
	Važno, zato si zapomnite.
	Dopolnite miselni vzorec.
	Rešite s sošolcem oz. medpredmetna povezava.

Uvod

Vse kar nas obdaja, celoten način življenja je tako ali drugače povezan z gospodarstvom. Se kdaj vprašate, od kod prihajajo vaši novi telovadni copati, pohištvo na katerem sedite, hrana, ki ste jo pojedli za malico. Vsak od omenjenih izdelkov je delček gospodarskega procesa, ki deluje po določenih vzvodih, kot bi skrivnostni možak vlekel niti, da se igra nemoteno odvija. Če pa se niti zapletejo, torej, če se pretrga gospodarski krog, pride do kriz. Nekaj teh skrivnostnih vzvodov boste spoznali tudi v okviru tega delovnega zvezka. Zato le pogumno, odpravimo se skupaj na raziskovanje!

3. DEL

3 Špedicija, prometna podjetja, banke in zavarovalnice

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

unisVET
uvajanje novih izobraževalnih programov na področju storitev

3.1 Špedicija

3.1.1 Storitve špediterjev

Učna situacija: *Naštejte špedicijska podjetja, ki jih poznate.*

Dopolnite shemo.

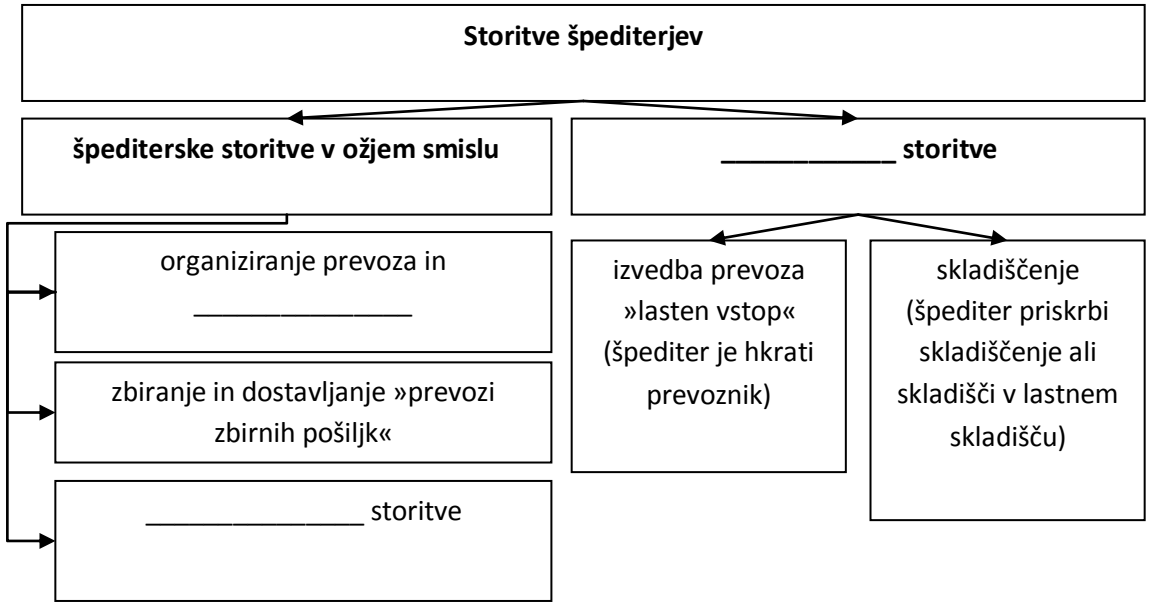

Dopolnite besedilo

1. Organiziranje prevoza in prekladanja

Špediter
- izbere ustrezno prevozno _____;
- sklene _____ pogodbo s prevoznikom;
- izpolni _____ listine (tovorni list za cestni, železniški, pomorski, letalski oz. multimodalni prevoz – prevoz kontejnerja z več prevoznimi sredstvi);
- skrbi za preložitev blaga, če je potrebno (npr. pomorski in železniški špediterji razpolagajo z lastnimi nakladalnimi napravami: viličarji, žerjavi …).

2. Stranske storitve pri organiziranju prevoznih in prekladalnih storitev

Špediter lahko prevzame naslednje stranske storitve:
- embaliranje blaga, vključno s stranskimi storitvami, kot so tehtanje, preštevanje, kontroliranje blaga, izbira ustrezne embalaže, dostava izposojene embalaže (npr. kontejnerjev, palet) ali prodaja embalaže, označevanje embalaže;
- _____ blaga (sklenitev transportnega zavarovanja);
- carinjenje;
- dostava prevoznih _____ prejemniku pošiljke;
- naplačilo prevoznine;
- pregled _____ v namembnem kraju;
- reklamacije pri pošiljatelju ali pri njegovem špediterju – po nalogu prejemnika;
- uveljavljanje zahtevkov za povračilo _____ pri prevozniku ali zavarovalnicah.

3. Prevozi zbirnih pošiljk so zelo pomembni v mednarodni trgovini

Špediter zbira različno blago ali blago iste vrste:
- različnih pošiljateljev (najmanj _____ pošiljateljev),
- namenjeno različnim prejemnikom,
- vendar v _____ prevozno smer.

Blago špediter odpremi na osnovi ene prevozne pogodbe po ugodnejši ceni. Zbirne pošiljke so značilne za vse vrste prevozov. Manjši špediterji pogosto priključijo svoje pošiljke večjim špediterjem, da si zagotovijo cenovne ugodnosti zbirne pošiljke. V namembnem kraju sprejemni špediter razdeli pošiljke po seznamu, ki ga je sestavil odpremni špediter.

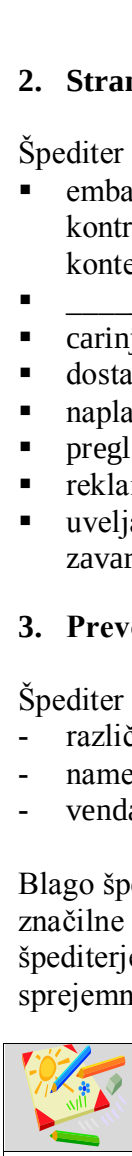

Dopolnite shemo.

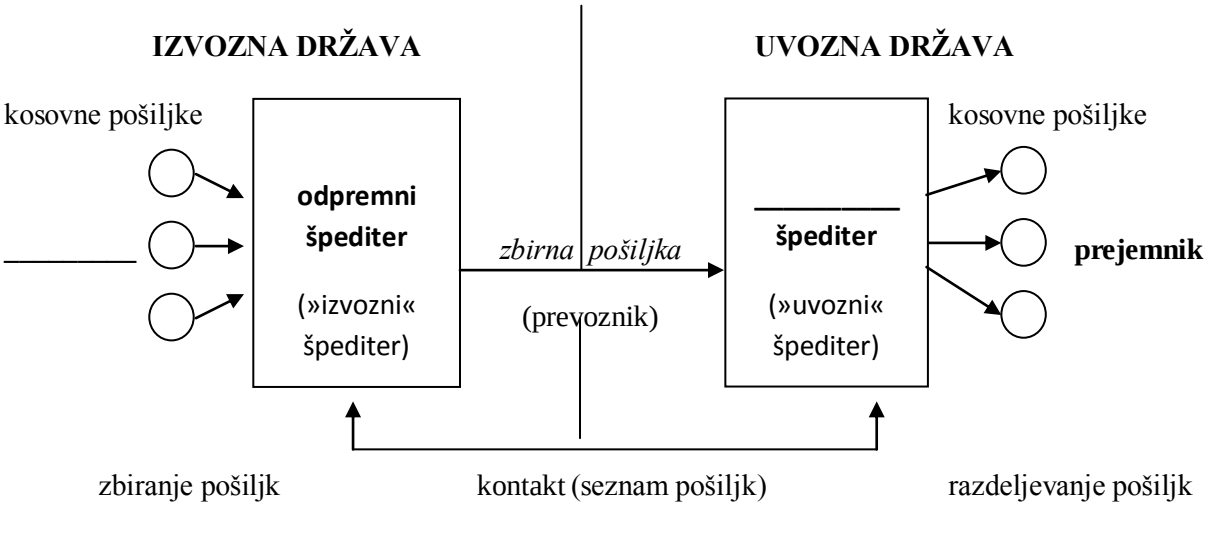

Prednosti zbirnih pošiljk:
- nižja prevoznina;
- zaradi nižjih prevoznih tarif tudi za kosovne pošiljke je špediter konkurenčno sposobnejši;
- prevoznik bolje izkorišča svoje prevozne zmogljivosti.

4. Izvedba prevoza (»lasten vstop« špediterja)

Če se špediter ukvarja s prevozom kot s svojim rednim poslovanjem, nastopa hkrati tudi *v vlogi prevoznika*. Nekateri špediterji razpolagajo z lastnim prevoznim parkom (npr. cestni vozni park špediterja Intereurope d. d., Koper) ali pa tudi najemajo prevozna sredstva drugih prevoznikov (npr. Feršped d. d., Ljubljana za železniške pošiljke najema vagone SŽ)

5. Skladiščenje

Špediter pogosto priskrbi uskladiščenje blaga, izbere skladišče ali pa uskladišči blago v svojem skladišču. Tedaj je špediter hkrati tudi _____.

Vaja 1: Razmislite in odgovorite.

1. Na avtocesti prehitimo kamion s priklopnikom, ki ima napis Ultrašped d. d.. Ali je prevoz blaga glavna dejavnost špedicije?
   _____
2. Zakaj špediterji v RS delujejo kot mednarodni špediterji?
   _____

Vaja 2: Dopolnite tabelo.

	Prednosti zbirnih pošiljk za »udeležence«
pošiljatelj blaga	
špediter	
prevoznik	

Obkrožite pravilne odgovore.

a) Za zbirno pošiljko lahko zberemo le tiste kosovne pošiljke , ki so namenjeno v isti kraj.
b) Za zbirno pošiljko lahko zberemo le tiste vagonske pošiljke, ki so namenjene v isto smer.
c) Za zbirno pošiljko lahko zberemo le tiste kosovne pošiljke, ki so namenjene v isto smer.
d) Za zbirno pošiljko lahko zberemo kosovne pošiljke dveh pošiljateljev, ki potujejo v isto smer.
e) Zaradi gospodarske krize se naročniki pogosto odločajo za zbirne pošiljke.

Vaja 3: Na podlagi primera navedite naloge, ki bi jih lahko prevzel mednarodni špediter iz Slovenije.

Slovenski izvoznik iz Kanala, ki ima industrijski tir, proda plastično embalažo v Alžirijo. Naročnik želi, da mednarodni špediter iz RS organizira multimodalni prevoz (železniški – pomorski – cestni prevoz). Izbrali so naslednjo prevozno pot:

- Kontejner, ki so ga v tovarni napolnili s pošiljko plastične embalaže, naložijo na vagon.
- Pošiljko prepeljejo po železnici do luke Koper.
- V luki Koper na kontejnerskem terminalu postavijo kontejner na določeno mesto, kjer

počaka nekaj dni.
- Nato kontejner naložijo na kontejnersko ladjo.
- V Algeru (Alžiriji) kontejner razložijo in ga s kamionom prepeljejo v Bildo (namembni kraj).

V pomoč so vam naslednji pojmi: prevozna listina za multimodalni prevoz, carinske formalnosti v luki Koper, transportno zavarovanje za celotno relacijo, večkratne preložitve kontejnerja, obvestilo sprejemnemu špediterju v luki Alger in slov. izvozniku, pooblastilo sprejemnemu špediterju v luki Alger za kamionsko dostavo kontejnerja.

Naloge mednarodnega špediterja iz Slovenije so :

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

OBVEZNOSTI IN PRAVICE ŠPEDITERJA

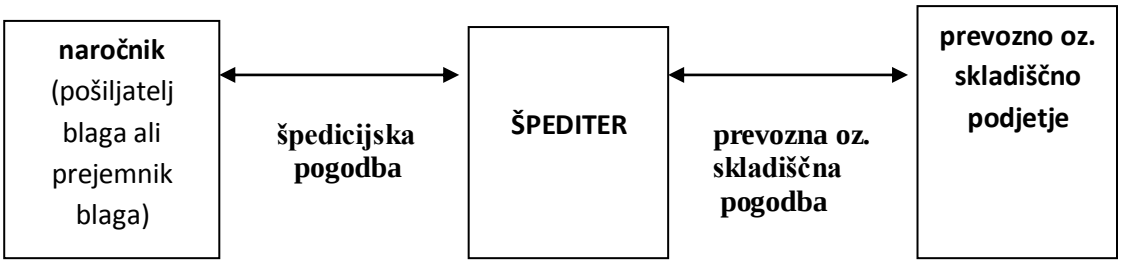

SKLENITEV ŠPEDICIJSKE POGODBE

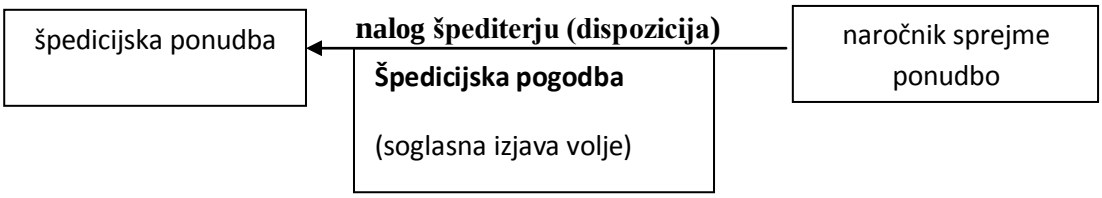

Pomni: Nalog špediterju (dispozicija špediterju) je dokument, s katerim naročnik *naroča* storitve po špedicijski ponudbi**.** To je *najpogostejši* način sklenitve špedicijske pogodbe.

1. Pravna podlaga

- Mednarodne trgovine si ne moremo predstavljati brez mednarodnih špediterjev, zato je špediterju dodeljena pomembna vloga v *carinski zakonodaji EU:* špediter zastopa naročnika v carinskem postopku.
- *Zakon o trgovini*: špediterske storitve so trgovske storitve, če jih opravlja trgovec.
- V *Obligacijskem zakoniku* RS najdemo določila špedicijske pogodbe.

- Ker pa so v praksi špedicijski posli zelo zapleteni, je Gospodarska zbornica Slovenije (Združenje prometa in zvez: sekcija špediterjev) leta 1992 sprejela še *» Splošne pogoje poslovanja mednarodnih špediterjev Slovenije«.*

(Pozor: Splošni pogoji poslovanja veljajo le, če je špediter _____obvestil svojega naročnika, da posluje po teh pogojih, naročnik pa ni izrecno in pisno izključil njihove uporabe).

2. Obveznosti špediterja

Špediter je dolžan opravljati svoje delo s skrbnostjo _____gospodarja in pri tem varovati interese naročnika.

- Obveznost skrbnega poslovanja
  - Špediter mora pregledati blago, ki ga je prevzel na prevoz.
  - Skrbno mora izbrati vmesne špediterje in prevoznike.
  - Pri hitro pokvarljivem blagu mora špediter ukreniti, kar je v pošiljateljevo korist (npr. nujno prodati blago, kadar stavkajo skladiščni delavci …)
- Obveznost pravočasnega prevoza:
  Špediter mora skrbeti, da blaga ne odpremijo z zamudo.

3. Špediterjeva odgovornost

- **Obseg odgovornosti**

Po Obligacijskem _____ je špediter *v celoti odgovoren* za izpolnitev svojih obveznosti. To pomeni, da mora popolnoma nadomestiti vsako škodo, ki jo je povzročil sam ali njegovi delavci (malomarnost ali naklep).

Vendar »Splošni pogoji poslovanja mednarodnih špediterjev Slovenije« *omejujejo (zmanjšujejo) špediterjevo odgovornost.*

- Špediter je odgovoren le kot špediter in ni odgovoren za krivdo drugih, npr. prevoznika.
- Špediter ni odgovoren, če:
  - pri blagu visoke vrednosti ni bila navedena vrednost,
  - je bilo blago pomanjkljivo embalirano,
  - je škoda nastala zaradi vloma ali ropa,
  - je škoda nastala zaradi dogodka, za katerega špediter ni kriv.
- Vsaka špediterjeva odgovornost je izključena, če dokaže, da je izročil blago enakega zunanjega videza, kot ga je prejel.
- Vzroki za omejitev špediterjeve odgovornosti so:
  - vključitev rizične premije za polno odgovornost v špediterjevo kalkulacijo bi imelo za posledico visoko špedicijsko provizijo;
  - vrednost blaga pogosto pomeni večkratnik celotnega špediterjevega premoženja;
  - polna odgovornost bi odvrnila špediterje, da bi prevzemali zahtevnejša naročila v mednarodni trgovini, kje so prisotna velika tveganja.

- **Razširitev odgovornosti s špedicijskim zavarovanjem**

Špediterjeva odgovornost, ki je omejena po Splošnih pogojih, se razširja s **špedicijskim zavarovanjem,** ki je jamstveno zavarovanje.

Pomni: *Transportno zavarovanje blaga se razlikuje od zavarovanja odgovornosti špediterja.* Zavarovanje blaga pokriva škodo, nastalo zaradi poškodbe ali izgube blaga, zavarovanje odgovornosti špediterja (prevoznika) pa krije le zneske, ki jih je dolžan ta plačati iz naslova svoje odgovornosti.

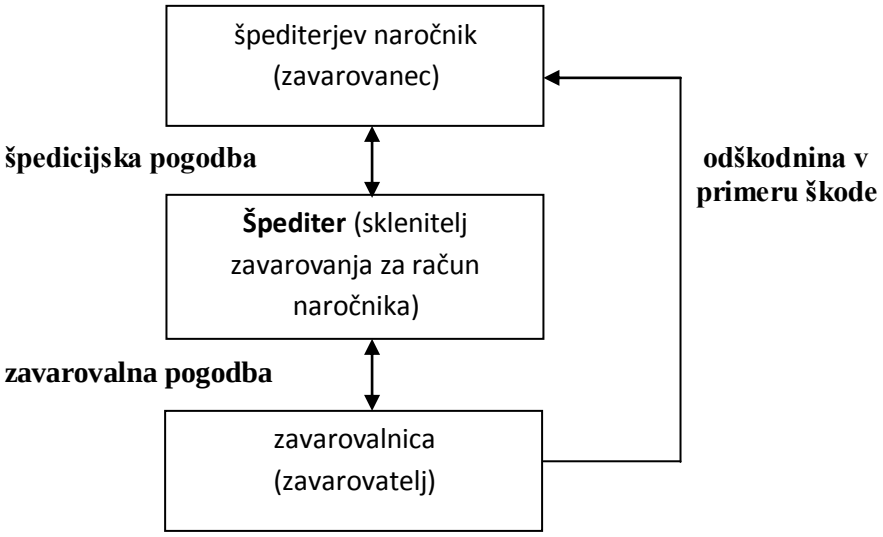

4. Pravice špediterja

- **Pravica do povračila dejanskih stroškov in provizije**

Špediter ne sme zaračunavati naročniku višjih stroškov (zlasti prevoznih), kot so ti _____ znašali. Za opravljeno storitev je špediter upravičen do plačila _____. To pravico do provizije uveljavlja, potem ko je izročil blago za prevoz prevozniku ali ladjarju.

Danes je pogosto, da špediter organizira prevoz za vnaprej določeno vsoto (forfait), v katero so vključeni različni stroški (običajno stroški prevoza, nakladanja in razkladanja ter provizija). Prednosti prevoza za vnaprej določeno vsoto:
- Za naročnika je ugodno, ker vnaprej pozna odpremne in druge stroške in zato laže sestavi uvozno oz. izvozno kalkulacijo.
- Špediter pa lahko izkoristi posebno ugodne prevozne možnosti in ustvari izredni prihodek.

- **Špediterjeva zastavna pravica**

Špediter ima zastavno pravico
- na blagu, ki ga je prejel za odpremo,
- za svoje terjatve pri proviziji,
- za nadomestilo stroškov, ki so nastali v zvezi s špedicijsko pogodbo.

Pozor: Špediterjeva zastavna pravica traja le, dokler ima špediter v svojih rokah naročnikovo blago ali vrednostne papirje o stvarnem premoženju, to je nakladnico (B/L ali konosament) oz. skladiščnico.

- **Druge špediterjeve pravice:**

- pravica do prevoza (»lasten vstop«),
- dajanje naročil vmesnim špediterjem.

Primer:

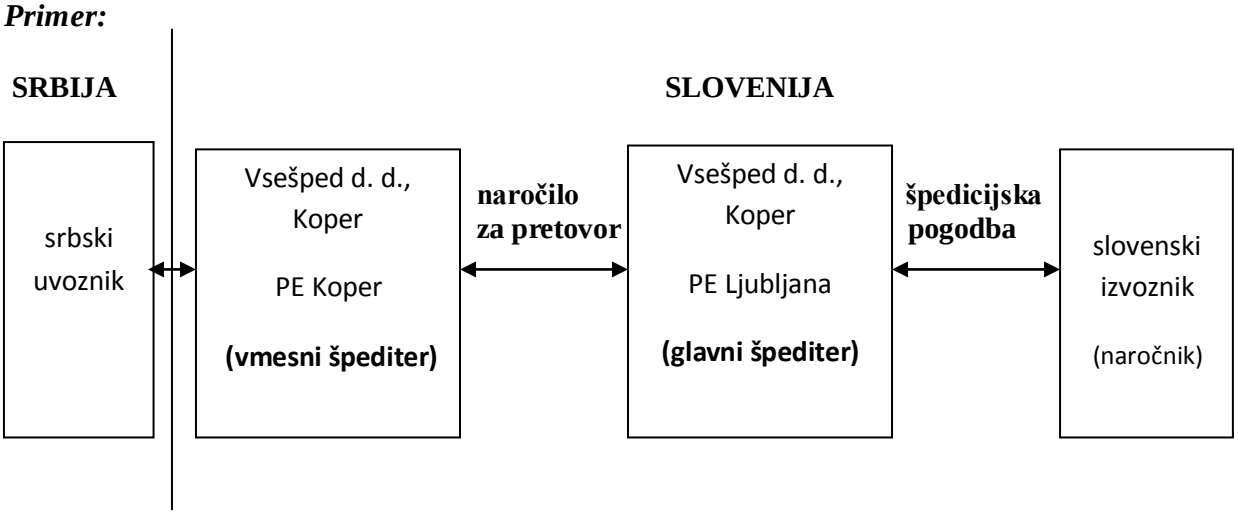

Vaja 4: Razmislite in odgovorite.

1. Špediter organizira prevoz češenj iz Goriških Brd v hrvaško Istro. Zaradi stavke hrvaških carinikov ne more izpeljati zahtevanih carinskih formalnosti na slov.- hrvaški meji. Obstaja nevarnost, da se češnje že kvarijo. Kaj lahko stori špediter, če izvozni referent naročnika ni trenutno dosegljiv?

   _____

2. Kaj krije špedicijsko zavarovanje odgovornosti?

_____

3. Zakaj naročnik pogosto soglaša, da špediter organizira prevoz za fiksni znesek, čeprav špediter ne sme zaračunati višjih stroškov, kot so jih njemu samemu zaračunali?

_____

4. Zakaj »Splošni pogoji poslovanja mednarodnih špediterjev« omejujejo špediterjevo odgovornost? Navedite en razlog.

_____

5. Do kdaj lahko špediter uveljavlja zastavno pravico na blagu?

_____

6. Kateri pravni predpisi obravnavajo špediterja?
   - _____
   - _____
   - _____
   - _____

7. Kateri je najpogostejši način sklepanja špedicijske pogodbe?

_____

Vaja 5: Dopolnite.

1. Špediter sklepa z naročnikom _____pogodbo, s prevoznikom pa _____pogodbo.
2. Špediter je odgovoren le kot _____ in ni odgovoren za krivdo drugih, npr. prevoznika.
3. V _____ zakoniku RS najdemo določila špedicijske pogodbe.

Vaja 6: Dopolnite tabelo.

Špediterjeve obveznosti	Špediterjeve pravice
• _____	• _____
• _____	• _____
	• _____

GOSPODARSKI POMEN ŠPEDICIJE

Nacionalna združenja špediterjev in skladiščnikov se povezujejo v mednarodno organizacijo špediterjev in skladiščnikov FIATA.

Naročnik (najpogosteje izvoznik oz. uvoznik) z vključitvijo špediterjevih storitev dosega določene prednosti:

- prihranek pri času in stroških: špediter kot organizator prevoza pozna prevozne tarife, zavarovanje in carinjenje, izdaja prevozne dokumente in prevzema številna stranska opravila;
- ugodnosti v zvezi z odpremo blaga: koristi, ki jih zbirne pošiljke prinašajo naročniku;
- zanesljiva kalkulacijska osnova: pri zahtevnih mednarodnih prevozih fiksni znesek (forfait) olajša sestavljanje izvozne oz. uvozne kalkulacije;
- olajšava pri poslovanju: špediter lahko prevzame tudi vlogo skladiščnika;
- ugodnosti zaradi povezave med financiranjem in poravnavo obveznosti: špediter pogosto zalaga lastna denarna sredstva za plačilo različnih stroškov (plačilo voznine, carinskih dajatev, DDV…);
- železniški prevoz velikega dela blaga, s katerim manipulirajo špediterji (npr.Feršped d. d., Ljubljana – njegova glavna dejavnost je organizacija železniških prevozov).

Vaja 7: Navedite tri razloge, zakaj je špedicija gospodarsko pomembna.

- _____
- _____
- _____

3.1.2 Skladiščna podjetja

POJEM

Definicija: **Skladiščniki so s. p. ali gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s skladiščenjem in shranjevanjem blaga kot s svojim rednim poslovanjem.** Skladišča sprejemajo in shranjujejo le premične stvari in blago, ki ga je možno uskladiščiti.

SKLADIŠČA

Dopolnite!

1. Skladiščne zgradbe

Skladišča so običajno železobetonske _____ s številnimi nadstropji, ki sprejmejo tudi do 100.000 ton blaga (ca. 10.000 železniških vagonov).

2. Lokacija skladišč

Skladišča morajo biti dostopna z najpomembnejšimi prevoznimi sredstvi (železnica, tovornjaki, ladje). Zato so locirana na _____prometnih stičiščih (obmejni kraji, pristanišča, velika mesta).

3. Vrste skladišč

Glede na vrsto uskladiščenega blaga razlikujemo

- *splošna* skladišča, ki skladiščijo _____ vrste blaga;
- *posebna* skladišča, ki skladiščijo le _____ blago (npr. žitni silosi, hladilnice, cisterne za tekočine in pline …).

Po lastništvu ločimo

- *javna* skladišča (javna podjetja: skladišča, ki so namenjena vsem);
- *zasebna* skladišča (zasebna podjetja).

Nekatere gospodarske družbe razpolagajo z ogromnimi lastnimi skladišči (npr. pivovarne, cementarne, tovarne živalskih krmil …).

4. Skladiščna opravila

Skladišča se lahko ukvarjajo s

- skladiščenjem domačega blaga;
- skladiščenjem _____ blaga (carinsko skladiščenje sodi med carinske postopke z ekonomskim učinkom);
- pretovarjanjem blaga;
- sortiranjem, čiščenjem, prepakiranjem blaga;
- »preoblikovanjem« blaga (hlajenje hitro pokvarljivega blaga, praženje kave, sušenje lesa, zorenje sira …).

VRSTE SKLADIŠČENJA

Razlikujemo

- _____skladiščenje (tj. skladiščenje posamičnega blaga, npr. industrijskih izdelkov);
- _____ skladiščenje (tj. vrnitev blaga iste vrste in količine, npr. žita, peska, gramoza, rude).

POSLOVANJE SKLADIŠČ

Skladišča poslujejo s pomočjo dokumentov za

- *uskladiščenje blaga* (prihod blaga _____ skladišče),
- *izskladiščenje blaga* (odhod blaga _____ skladišča).
-

Dopolnite shemo!

BLAGO →

*postopek:*_____**blaga**

DOKUMENTI:
- **skladiščni list** (za skladiščnika)
- **potrdilo o prevzemu** (za položnika blaga ali deponenta)
- **kontrolni list** (za vodjo skladišča)
- **obvestilo o uskladiščenju** (za upravičenca)
- **kartotečni list** (za skladiščni obračun)

S K L A D I Š Č E

BLAGO →

postopek: _____**blaga**

DOKUMENTI:
- **dovolilnica** (blago sme zapustiti skladišče)
- **obvestilo o izdaji blaga** (za upravičenca)
- **dobavnica** (za prevzemnika blaga)
- **kontrolni list** (za vodjo skladišča)
- **skladiščni list** (za skladiščnika, ki izroči blago)
- **kartotečni list** (za skladiščni obračun)

Skladiščnica je

- vrednostni papir, ki izkazuje stvarno premoženje (potrjuje prejem blaga v skladišče)
- dispozicijski papir, saj lastniku skladiščnice daje razpolagalno pravico na blagu.

Prepoved izročitve uskladiščenega blaga je možna, ko

- je dogovorjena plačilna oblika: Dokumentarni inkaso: dokumenti proti plačilu (D/P) ali dokumenti proti akceptu menice (D/A),
- zastavimo blago (lombardni blagovni kredit).

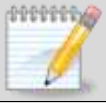

Vaja 1: Dopolnite tabelo.

Kriterij	Odgovor
• Vrste skladišč glede na vrsto uskladiščenega blaga	• _____ • _____
• Vrste skladišč po lastništvu	• _____ • _____
• Vrste skladiščenja	• _____ • _____
• Trije dokumenti pri uskladiščenju blaga	• _____
• Trije dokumenti pri izskladiščenju blaga	• _____
• Pomen skladiščnice	• _____ • _____
• Prepoved izročitve uskladiščenega blaga	• _____ • _____

Dopolnite shemo.

OBVEZNOSTI IN PRAVICE SKLADIŠČNEGA PODJETJA

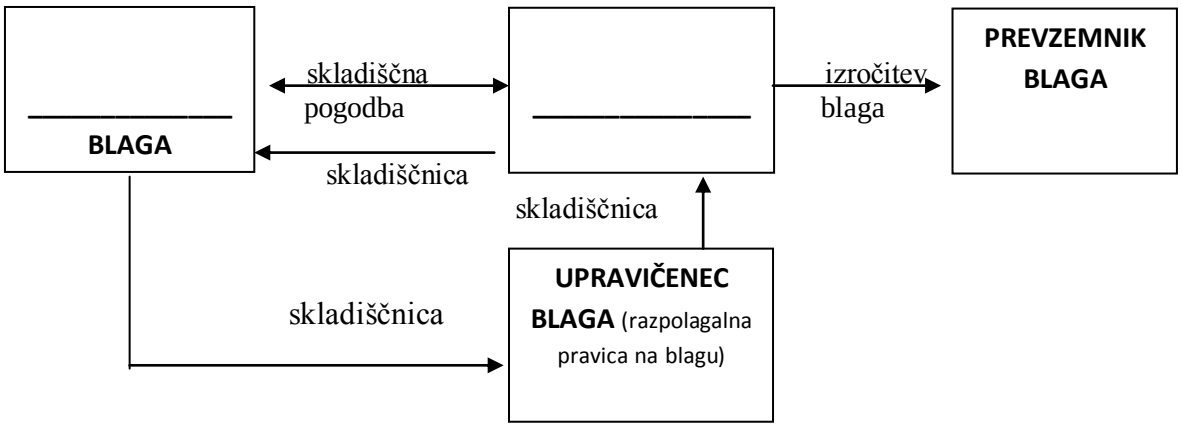

Dopolnite!

1. Obveznosti skladiščnika

- Skladiščnik odgovarja s skrbnostjo dobrega _____za dobro in strokovno skladiščenje in mora blago varovati pred vsako škodo.
- Skladiščnik je dolžan dovoliti _____oz. imetniku orderske skladiščnice, da pregleda blago in vzame vzorce ter med uradnim časom opravi dejanja, ki so potrebna za vzdrževanje uskladiščnega blaga.
- Skladiščnik je dolžan nemudoma obvestiti položnika o spremembah na blagu, ali da je blago izpostavljeno kvaru. Če od položnika ne more prejeti navodil, lahko v sili, tudi _____blago.
- Na zahtevo ___ _____mora blago izdati, toda le, če je položnik poravnal vse stroške.

2. Pravice skladiščnika

- **Pravica do plačila za hrambo (skladiščnine) in do povračila »dogovorjenih stroškov«** (»dogovorjeni stroški « so že plačane prevoznine, carine, DDV in drugi stroški, ki so potrebni za ohranitev blaga).

- Tarifni sistem za skladiščne storitve ni predpisan niti ni enotno urejen, zato skladiščno podjetje *samostojno določa cenovno politiko*.
- Višina skladiščnih tarif je odvisna od
    - časa in oblike skladiščenja,
    - količine blaga,
    - vrste in vrednosti uskladiščenega blaga.
- Običajno je osnova za obračun _____ teža blaga.
- Stranski stroški za različna opravila z uskladiščenim blagom so: praznjenje in polnjenje vreč, prepakiranje, prelaganje, mešanje, nakladanje, razkladanje …

- **Zastavna pravica na blagu**

Za svoje terjatve iz skladiščne pogodbe in za druge terjatve, nastale v zvezi s hrambo blaga, ima skladiščnik zastavno pravico na _____. Ta pravica traja, dokler ima blago v svojih rokah.

PODJETNIŠKE OBLIKE SKLADIŠČ

Za sodobno skladišče potrebujemo velike gradbene objekte, tehnične naprave ter veliko kapitala. Zato so skladišča običajno _____ družbe.

Primer:

Slika: Logotip Logistični center BTC

Vir: http://www.logisticni-center.si/

BTC Ljubljana (Blagovno trgovinski center Ljubljana) PE Logistični center je bila zasnovan že leta 1958 kot »Centralna skladišča«, ki so se kasneje preimenovala v »Javna skladišča«.

Sedanji logistični center, ki ima lastni carinski tovorni terminal, ponuja *celovito logistiko*. Poleg skladiščenja zagotavlja vse storitve povezane z blagom ter distribucijo blaga. Logistične storitve so podprte z najnovejšo informacijsko tehnologijo, ki zagotavlja brezpapirno poslovanje, visoko sledljivost blaga v preskrbovalni verigi ter zanesljive in neposredne povezave med kupci in dobavitelji. Več dobite na internetni strani http://www.logisticni-center.si/

GOSPODARSKI POMEN SKLADIŠČ

- Skladišča oskrbujejo in shranjujejo blago, lahko pa tudi opravljajo kakovostni in količinski pregled blaga za trgovino.
- Enostavna prenosljivost uskladiščenega blaga na osnovi skladiščnice oz. obvestila o prevzemu in izdaji blaga.
- Uskladiščeno blago je možno zastaviti pri najemu kredita, tako preprečujemo prodajo blaga v sili.
- Skladiščna podjetja prihranijo podjetjem vezavo kapitala za gradnjo lastnega skladišča.

Vaja 1: Razmislite in odgovorite.

1. Kdo so skladiščniki?
   _____
2. Kdo je položnik (deponent) blaga?
   _____
3. Kdo je prevzemnik blaga?
   _____
4. Kdo je upravičenec blaga?
   _____
5. Kako se imenuje listina, ki dokazuje sprejem blaga v skladišče in je hkrati vrednostni papir o stvarnem premoženju?
   _____
6. V čem je gospodarski pomen skladišč?
   - _____
   - _____
   - _____
   - _____

Vaja 2: Dopolnite tabelo.

Obveznosti skladiščnika (na kratko)	Pravice skladiščnika (na kratko)
• _____ • _____ • _____ • _____	• _____ • _____

Vaja 3: Dopolnite.

1. Skladiščnik je dolžan nemudoma obvestiti _____ o spremembah na blagu, ali da je blago izpostavljeno kvaru.
2. Skladiščno podjetje ima _____ pravico na blagu, dokler ima blago v svojih rokah.
3. Skladiščno podjetje _____določa cenovno politiko.

Vaja 4: Obkrožite številko pred pravilno trditvijo.

Trditve

1. Oseba, ki prevzame blago, je deponent.
2. Odhod blaga iz skladišča imenujemo uskladiščenje blaga.
3. Skladiščnica dokazuje sklenitev prevozne pogodbe.
4. Običajno je osnova za obračun skladiščnine bruto teža blaga.
5. Če zastavimo blago v skladišču, pridobimo hipotekarni (dolgoročni) kredit.
6. Skladiščno podjetje sklene skladiščno pogodbo s prevzemnikom blaga.
7. Tudi če položnik ni poravnal vseh stroškov, mu mora skladiščnik izdati blago.

Vaja 5: Oglejte si primera obrazcev, ki se uporabljata pri skladiščnih opravilih.

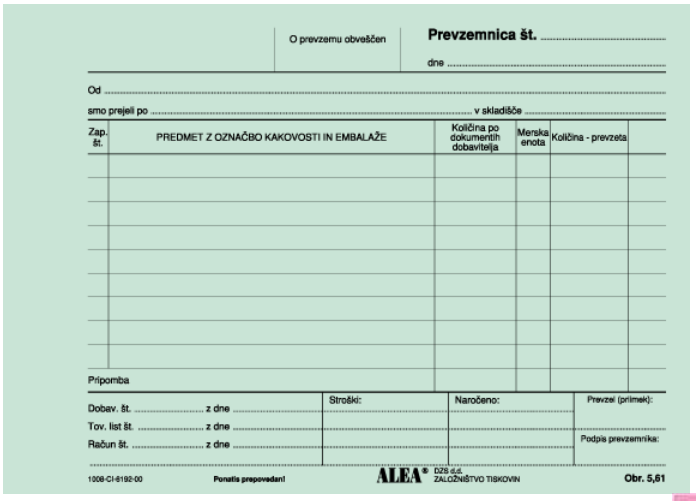

O prevzemu obveščen

Prevzemnica št. .....

dne .....

Od .....

smo prejeli po ..... v skladišče .....

Zap. št.	PREDMET Z OZNAČBO KAKOVOSTI IN EMBALAŽE	Količina po dokumentih dobavitelja	Merska enota	Količina - prevzeta	

Pripomba

	Stroški:	Naročeno:	Prevzel (primek):
Dobav. št. ..... z dne			
Tov. list št. ..... z dne			Podpis prevzemnika:
Račun št. ..... z dne			

1008-CI-6192-00 Ponatis prepovedan! ALEA® DZS d.d. ZALOŽNIŠTVO TISKOVIN Obr. 5,61

dne .....

DOBAVNICA št. .....

Iz .....

Količina	Merska enota	Predmet	Cena	

ALEA® Obr. 5,12

3.2 Prometna podjetja

Učna situacija:

Katera prevozna sredstva uporabljate za prihod v šolo?

Katera še poznaš? Pomislite predvsem na prevoz tovora?

Prometna ali transportna podjetja so podjetja, ki s pomočjo prometnih oz. prevoznih sredstev (transportnih) sredstev posredujejo sporočila ter prevažajo blago in potnike.

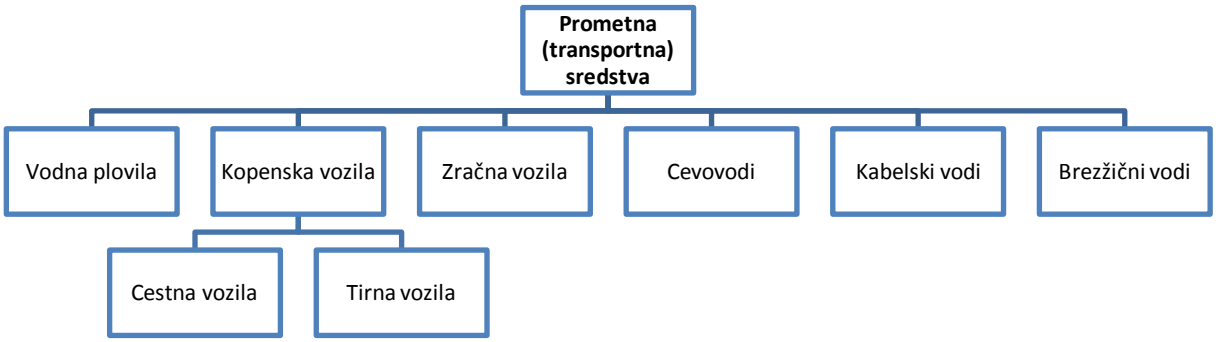

Prometna sredstva in prometna podjetja

Vaja 1: Glede na gornjo delitev napišite na črte najpomembnejša prometna podjetja.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Vaja 2: Označite z 1 tisto transportno sredstvo, ki najbolj ustreza, z 2 drugo najugodnejše itd.

	železnica	*tovornjak*	*letalo*	*notranja plovba*	*pomorska plovba*
cena					
hitrost					
varnost					
točnost					
množičen transport					

POŠTA

Poštno dejavnost opravljajo v vseh državah praviloma javna podjetja pod nadzorom države ali državna podjetja; s tem je zagotovljeno nemoteno delovanje te dejavnosti.

Naloge pošte

- posredovanje poštnih pošiljk,
- plačilni promet,
- poštna avtobusna zveza (v nekaterih državah),
- telekomunikacijska služba (v nekaterih državah),
- informacijski pripomočki (cenik poštnih storitev, poštni priročnik, telefonski imenik),
- kurirska služba –hitri prevozi pisemskih in paketnih pošiljk.

Vaja 3: Nujno morate nakazati denar. Nakazali ga boste preko pošte, ker TRR prejemnik nima. Kateri poštni obrazec boste uporabili?

Poiščite na najbližji pošti še ostale obrazce, ki se uporabljajo pri poštnem poslovanju.

ŽELEZNICA

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&q=%C5%BEeleznica+slike&sa=N&start

Leta 1825 je bila zgrajena prva javna železnica na parni pogon od Stocktona do Darlingtona v Angliji. V naslednjih letih je postala železnica najpomembnejše javno prevozno sredstvo na kopnem.
Šele v zadnjih letih ji na daljših progah konkurira letalski prevoz.

Železnica prevaža _____ in tovor, kar pomeni, da poznamo _____ in tovorne vagone.

Železniški tovorni promet

Vrste pošiljk

V železniškem prometu štejemo za pošiljko blago, ki ga oddamo za prevoz hkrati s tovornim listom. Pošiljka je lahko:

- kosovna- zaboj, bala, vreča, paleta - prevaža se z enim tovornim listom;
- vagonska – nad 6000 kg – prevaža se z enim tovornim listom;
- zbirna – nastane z združitvijo številnih kosovnih pošiljk različnih pošiljateljev in je namenjena različnim prejemnikom, prevaža se z več tovornimi listi.

Izročanje blaga

Kosovne pošiljke naklada železnica, **vagonske** pošiljatelj, razloži pa prejemnik.
Pomoč pri prevzemanju oz. izročanju pošiljk so:

- industrijski tiri,
- prevozi s cestnimi transporterji.

Prevozna sredstva

http://images.google.si/images?hl=sl&q=vagoni%20slike&um=1&ie=UTF-8&sa=N&tab=wi

Izbira vrste železniškega vagona je odvisna od vrste blaga. Na črte napišite, za katere vrste blaga so primerni naslednji vagoni.

- odprti _____
- zaprti _____
- specialni _____

Železniški prevoz je lahko kombiniran, kar pomeni prevoz blaga v zaključeni tovorni enoti z različnimi prevoznimi sredstvi bodisi enega ali več prevoznikov (zabojniki/kontejnerji v kombinaciji z zamenljivimi tovorišči, sedlastimi polpriklopniki ter avtovlaki).

Tovorni list
Prevozna pogodba je sklenjena, ko železnica (prevoznik) prevzame pošiljko za prevoz skupaj s tovornim listom, ki ga potrdi s podpisom in odtisom datumskega žiga.

Vrste prevoznih listin

- **v notranjem prometu** za kosovne in vagonske pošiljke - železniški tovorni list
- **v mednarodnem prometu** za kosovne in vagonske pošiljke - mednarodni tovorni list CIM

Odgovornost železnice v okviru prevozne pogodbe
Železnica je odgovorna za:

- prekoračitev izročilnega roka;
- za škodo, ki nastane v času od prevzema pošiljke za prevoz do izročitve zaradi popolne ali delne izgube ter poškodb blaga.

Železnica ni odgovorna za škodo, ki nastane:

- po krivdi upravičenca, npr.: pomanjkljivo naložen tovor s strani pošiljatelja;
- zaradi višje sile (vis maior) s katero razumemo nevarnosti, ki jih železnica ni mogla preprečiti niti se izogniti njihovim posledicam, npr. strela, povodenj, toča, potres;
- zaradi posebnih hib blaga, npr. kala, notranjega razkroja, izsušitve, rje ali pomanjkljivega pakiranja.

Železnica mora dokazati, da ji ni mogoče naprtiti odgovornosti za škodo.

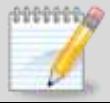

Vaja 4: Ali je res, da železnica nalaga vagonske pošiljke brez nadomestila?

Vaja 5: Označite vrsto železniške pošiljke, ki ustreza blagu v levem stolpcu.

blago	vagonska	kosovna	zbirna
žito v razsutem stanju			
cement v vagon-cisterna			
sveže meso v kartonih			
paketi raznih pošiljateljev			
bombažne bale na paletah			

PREVOZNIKI V CESTNEM PROMETU

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&sa=1&q=tovornjaki+slike&aq=f&oq=

So podjetja, ki se ukvarjajo s

- **prevozom potnikov in blaga**
- **po kopnem**
- **kot s svojim rednim delovanjem**

Lastniki takih podjetji se po slovenskih predpisih štejejo za prevoznike.

Cestni tovorni promet je urejen z zakonom. Ta loči:

- tovorni promet kot podjetniško dejavnost (Pojasnite z učiteljevo pomočjo)

_____

- prevoze za lastne potrebe podjetij (Pojasnite z učiteljevo pomočjo)

_____

Prevozna sredstva v cestnem tovornem prometu

- tovornjaki
- tovornjaki s priklopniki
- specialna vozila, ki pomagajo pri nakladanju, prevozu in razkladanju blaga (prekucniki, tankerji, hladilniki, vozila za prevoz pohištva …)

Prevozna listina

Vaja 6: Glede na definicijo tovornega lista v železniškem prevozu definirajte prevozno listino v cestnem prevozu.

Cestni tovorni promet bi bil zaradi kontrol na meji med EU in drugimi državami nečlanicami skupnosti močno oviran, če ne bi bili sklenjeni mednarodni sporazumi

- prevozni pogodbi (CMR),
- carinjenju (TIR).

Pri postopku s TIR-karnetom omogoča enotna carinska spremna knjižica hitrejšo odprava na meji.
Vozila - tovornjake zaplombirajo, na meji cariniki kontrolirajo le zalivke (plombe).
Tovornjake carinsko pregledajo šele v namembnem kraju.

Vaja 7: Napišite dve prednosti in dve slabosti cestnega prometa v primerjavi z železnico.

- _____
- _____

- _____
- _____

PREVOZNIKI V NOTRANJI PLOVBI

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&sa=1&q=re%C4%8Dna+plovba+slike&aq=f&oq=

Poiščite na zemljevidu vsaj 4 evropske plovne reke in jih navedite.

_____

Poiščite na zemljevidu vsaj 2 kanala (umetne vodne poti) in ju navedite.

_____

Plovne poti

- plovne reke in jezera (naravne plovne poti)
- kanali (umetne plovne poti)

Vrste plovb

- **Vlečni prevoz** - ladja vlačilec vleče več povezanih tovornih ladij brez lastnega pogona
- **Prevoz s potiskanjem** – s potisno steno opremljen potiskač potiska pred seboj eno ali več tovornih ladij brez posadke, ki so s potiskačem med seboj tesno povezane.
- **Potisna naveza** – dva čvrsto povezana potiskača potiskata pred seboj štiri do šest ladij. Ta način prevoza še znižuje stroške in omogoča prevoz 6.000 do 7.000 ton hkrati.
- **Tehnika LASH** (**l**ighter **a**board **sh**ip) – specialne oceanske ladje sprejmejo manjše tovorne ladje – vleke, ki jih potiskači pripeljejo po rečnih poteh v pomorsko pristanišče. Po končani pomorski plovbi tovorne ladje ponovno povežejo v potisno navezo v pomorskem pristanišču, ki je povezano z rečno vodno potjo, in jih pripeljejo v namembno rečno pristanišče brez vmesnega prekladanja.

Prevozne listine

- **Rečni prevozni list** je podoben železniškemu. Izda ga pošiljatelj – vkrcevalec, dopolni pa ga prevoznik. Izkazuje potrdilo o sklenjeni prevozni pogodbi in je spremna listina.
- **Nakladnica** je lahko imetniški ali prenosni (orderski) papir. Kot prenosni papir ga prenašamo z indosamentom.

Vaja 8: Rečna plovba

Naštejte vrste blaga, za katero bi bila notranja rečna plovba najbolj primerna.

Napišite značilnosti notranje rečne plovbe glede trajanja, vremenskih vplivov, vodostaja rek …

PREVOZNIKI V POMORSKI PLOVBI

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&sa=1&q=pomorska+plovba+slike&aq=f&oq=

Pomorska trgovska plovba zaobsega vse ladje za prevoz potnikov in blaga, ki plujejo po morskih poteh.

Plovna sredstva

- Po svetovnih morjih plujejo pretežno **tovorne ladje.**
- Vedno bolj se uveljavljajo **specialne ladje** za prevoz posebnih vrst tovorov (nafta, premog, žita, rude), ker se zaradi velikih nakladalnih zmogljivosti bistveno zmanjšajo prevozni stroški.
- **Tankerji** prevažajo tekočine- predvsem nafto.
- Ladje za prevoz **kontejnerjev**
- **Ladje roll-on/roll-off** za nakladanje in razkladanje tovora preko velike lopute, ki je spuščena na premični most
- **Matične ladje so** specialne ladje, ki omogočajo pomorsko prevozno tehniko LASH (glej notranjo rečno plovbo).

Vrste plovb

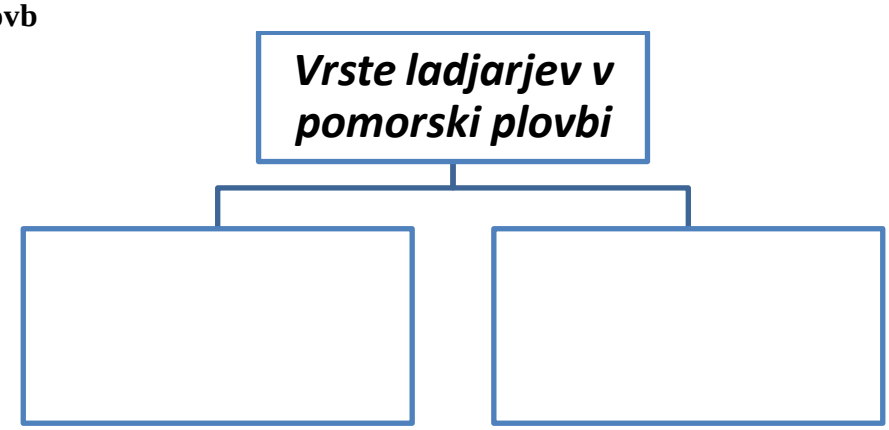

Linijska plovba pomeni promet, ki je predpisan z voznim redom po stalnih linijah. Prevladuje pri prevozu kosovnega blaga.
Prosta plovba pomeni, da se plovne poti in čas vožnje prilagajajo vsakokratnim prevoznim naročilom. Prosta plovba prevladuje pri prevozih razsutega tovora v velikih količinah.

Pogodbe o prevozu blaga

Pogodba o prevozu blaga v pomorski plovbi, ki se sklene za najem ladje za prevoz ladijskega tovora, se imenuje_____
Če pa se pogodba nanaša na prevoz posameznih pošiljk, se taka pogodba imenuje _____.

Nakladnica je listina, s katero prevoznik potrjuje prejem blaga za prevoz po morju in se zavezuje, da bo blago izročil prejemniku v namembnem pristanišču.

Tarife v pomorski plovbi

V prosti plovbi se tarife (cene) oblikujejo na osnovi ponudbe in povpraševanja po prevozu, zato cena nenehno niha.
V linijski plovbi ladijske družbe vnaprej določajo prevozne tarife. Zato so tarife trdne. Da bi ladjarske družbe zmanjševale konkurenco, se združujejo v konferenco ladjarjev. Tarife, ki jih določajo vzajemno, so obvezne za vse pridružene ladjarske družbe.

PREVOZNIKI V ZRAČNEM PROMETU

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&sa=1&q=letala+slike&aq=f&oq=

Naloga zračnega prometa je prevoz potnikov in blaga z letali kot komercialna dejavnost.

Vrste prevoznih sredstev

Letališča

http://images.google.si/images?hl=sl&um=1&sa=1&q=letali%C5%A1%C4%8Da+slike&aq=f&oq=

Kako se imenuje največje slovensko letališče? _____
Kako se imenuje slovenski letalski prevoznik? _____
Letališča so v lasti družb, ponavadi so to delniške družbe, katerim morajo letalske družbe plačevati pristojbino za uporabo letališča.

Vrste letalskih prevozov

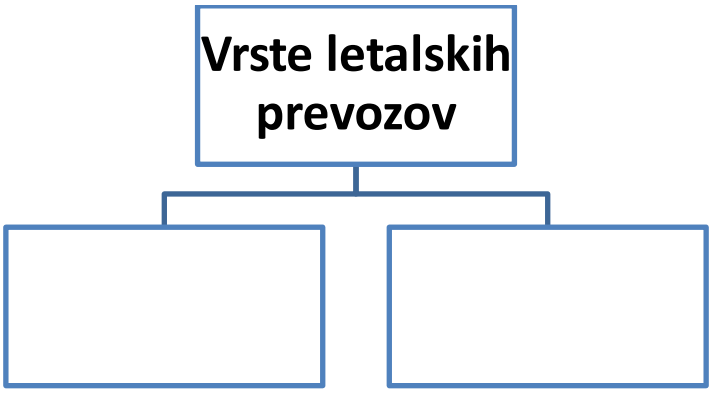

Redni (linijski) prevozi – letala opravljajo redne polete po določenih progah in po določenem voznem redu.
Čarterski prevozi – čas in pot poleta se določa naknadno.

Mednarodna združenja v zračnem prometu

IATA (International Air Transport Association) s sedežem v Montrealu je svetovno združenje letalskih prevoznikov, ki opravljajo redne, linijske prevoze. IATA je krovna zveza nacionalnih letalskih družb. Prizadeva si, da bi poenostavili in poenotili dejavnost mednarodnega zračnega prometa. Dogovarjajo se o kartelnih cenah in pogojih, kar pomeni, da morajo članice upoštevati tarife in prevozne pogoje.

ICAO (International Civil Aviation Organization) je posebna organizacija OZN. V njej je združenih nad 100 držav, ki opravljajo letalske prevoze. Cilji njihove organizacije so:

- tehnične izboljšave civilnega letalskega prometa,
- povečanje varnosti v letalskem prometu,
- izključitev konkurence, ki ne prinaša gospodarske koristi.

Tarife v zračnem prometu

Tarife za linijske prevoze določa organizacija IATA
Čarterske pogodbe sklepajo letalski posredniki. Ponudba in povpraševanje po prostoru za letalski tovor sta predmet posebnih borz (npr.: London, Bruselj, Pariz)

Splošne blagovne tarife /general cargo rates, pri čemer se upoštevata oddaljenost in teža.

- **Razredne tarife** veljajo za prevoze maloštevilnega, natančno opisanega blaga.
- **Specifične blagovne tarife** veljajo na nekaterih razdaljah in za nekatero blago

- **Kontejnerske tarife** veljajo pri uporabi kontejnerjev, kjer se obračunava rabat, teža kontejnerja se ne upošteva.
- **Program FAK** (freight all kind) kjer je določena najmanjša teža. Pogoj za tovrstno tarifo je, da odpošiljatelj pripravi blago v kontejnerju za odpravo in da je zagotovljen prevzem na namembnem letališču.

Letalski tovorni list se imenuje Air way bill-AWB.

Gospodarski pomen zračnega prometa

Prednosti prevoza blaga z letali:
- kratek čas trajanja prevoza,
- zelo pazljiv prevoz brez pogostega prekladanja,

Slabosti prevoza z letali:
- relativno visoki prevozni stroški (z letali zato prevažamo blago visoke vrednosti in blago, ki ga moramo hitro prepeljati),
- nezadostna izkoriščenost letal,
- ogrožanje okolja.

Vaja 9: Vaše podjetje želi prepeljati blago iz Ljubljane v Stockholm.

Katere prevozne poti pridejo v poštev?

Od česa je odvisna izbira prevozne poti?

Katere prednosti in slabe strani imajo posamezne prevozne poti?

Imenujte prevozne listine za izbrane vrste prevozov.

3.3 Banke in zavarovalnice

BANKE

Zakon o bančništvu pravi, da je banka pravna oseba, ki opravlja bančne storitve na podlagi dovoljenja pristojnega nadzornega organa za opravljanje teh storitev.

Na območju Republike Slovenije lahko bančne storitve opravlja:

1. banka, ki za opravljanje teh storitev pridobi dovoljenje Banke Slovenije,
2. banka ali posebna finančna institucija države članice, ki v skladu s tem zakonom ustanovi podružnico na območju Republike Slovenije oziroma je v skladu s tem zakonom upravičena neposredno opravljati bančne storitve na območju Republike Slovenije,
3. podružnica banke tretje države, ki pridobi dovoljenje Banke Slovenije za ustanovitev.

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila s sprejetjem Zakona o Banki Slovenije (ZBS) 25. junija 1991.

Organizacijska oblika bank

Banka se lahko ustanovi le kot delniška družba.

Pomen bank

Banke so eden od pomembnih stebrov gospodarstva. Na eni strani zbirajo prosta finančna sredstva, ki jih posamezniki in podjetja vežejo pri banki, na drugi strani pa ta sredstva posojajo gospodarstvu in posameznikom.

Odobravanje kreditov označujemo kot aktivni posel, ker je banka upnik svojih strank. Zbiranje vlog pa označujemo v bilanci bank kot pasivni posel, ker zbrane vloge pomenijo zanjo obveznost do svojih strank.

Učna situacija

Želiš si kupiti nov računalnik, ki stane 1000 EUR, tvoja mesečna žepnina pa znaša 100 EUR. Kakšne so tvoje možnosti za nakup?

1. možnost:_____
2. možnost:_____

Vaja 1: Dopolnite besedilo

1. Naštejte nekaj Slovenskih bank.

2. V Sloveniji imamo tudi veliko podružnic bank, ustanovljenih v tujini. Naštej jih nekaj.

Tudi nekatere slovenske banke so delno v tuji lasti. Pri pouku informatike ali doma skušajte poiskati nekaj takih primerov.

Banke ponujajo različne vrste kreditov. Naštej jih nekaj.

Če si ogledamo obrestne mere bank naletimo, na izraz Euribor. Euribor (Euro Interbank Offered Rate) je medbančna obrestna mera, po kateri si reprezentativne banke iz evro območja medsebojno ponujajo depozite za določeno ročnost.

Vaja: Fizične osebe in podjetja imajo pri bankah odprte transakcijske račune. Lahko imamo odprt račun pri več bankah. Na ta račun pritekajo finančna sredstva, kar imenujemo prilivi. Sredstva iz računa tudi odtekajo, kar imenujemo odlivi.

Naštete nekaj primerov mesečnih prilivov za fizične osebe:

-
-
-
-
-

Ta sredstva lahko pustimo ležati na transakcijskem računu, če jih bomo kmalu potrebovali. Če nam mesečno ostane del sredstev neizkoriščenih, pa je bolj smiselno, da jih_____, ker_____.

Naštejte tudi nekaj rednih mesečnih odlivov za fizične osebe:

-
-
-
-

Obrestne mere za kredite so višje kot obrestne mere za vezave. Utemeljite, zakaj je tako.

_____
_____
_____
_____

Banke opravljajo različne vrste poslov:

Banke opravljajo posle posredovanja (npr. plačil), hrambe (pri banki lahko najamemo sef), trgovanja (z vrednostnimi papirji, tujimi valutami ..).

ZAVAROVALNICE

Prvi člen Zakona o zavarovalnicah pravi, da je zavarovalnica pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje zavarovalnih poslov.

Zavarovalne posle lahko opravlja:
1. zavarovalnica s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je za opravljanje teh poslov pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor;
2. podružnica tuje zavarovalnice, ki je za opravljanje teh poslov pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor;
3. zavarovalnica države članice, ki v skladu s tem zakonom ustanovi podružnico na območju Republike Slovenije oziroma je v skladu s tem zakonom pooblaščena neposredno opravljati zavarovalne posle na območju Republike Slovenije.

Organizacijska oblika zavarovalnic
Zavarovalnica je lahko organizirana samo kot delniška družba ali kot družba za vzajemno zavarovanje.

Osnovna ideja zavarovanja
Osnovna ideja zavarovanja je, da se zavaruje velika skupina ljudi, ki vplačuje manjše zneske (premije) in si s tem zagotovi povrnitev škode v primeru, da škoda nastane. Možnosti

nastanka škode pravimo riziko. Z zavarovanjem se ne zmanjša možnost nastanka škode, pač pa poskrbimo za odpravo posledic. Npr. če imamo hišo zavarovano za rizik požara in hiša zgori, bomo dobili od zavarovalnice škodo povrnjeno. V primeru, da hiša ni zavarovana, se lahko zgodi, da ostanemo brez strehe nad glavo. Škoda seveda, ne sme biti povzročena namerno.

Vaja 1: Podčrtajte pravilen odgovor.

1. Kolikšna bo višina premije, če je verjetnost nastanka škode velika? velika/majhna
2. Kolikšna bo višina premije, če je za določen rizik zavarovanih zelo veliko zavarovancev? velika/majhna

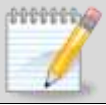

Vaja 2: Naštejte nekaj zavarovalnic.

Banke in zavarovalnice ureja posebna zakonodaja. Oboje predstavljajo pomemben podporni steber gospodarstvu in gospodinjstvom. Poskusite poiskati čim več pozitivnih razlogov za obstoj enih in drugih in jih ponazorite s konkretnimi primeri.

Banke	Zavarovalnice

Vaja 3: Pomislite, kaj bi bilo smiselno zavarovati v

a) gospodarstvu

b) doma

Ali veš,

- da nekatere slavne osebe zavarujejo dele svojega telesa, s katerimi služijo denar (npr. plesalci noge ali pevci glas ...)
- da se tudi zavarovalnice zavarujejo pri posebni zavarovalnici, ki se imenuje pozavarovalnica.

Na internetu poiščite kakšno pozavarovalnico.

Literatura in viri

1. Potočnik, V. (2002). *Gospodarsko poslovanje 1 za program trgovec*. Celovec: Mohorjeva založba.
2. Potočnik, V. (2002). *Gospodarsko poslovanje 2 za program trgovec*. Celovec: Mohorjeva založba.
3. Potočnik, V. & Furlan, M. (2003). *Gospodarsko poslovanje 1 za program ekonomski tehnik*. Celovec: Mohorjeva založba.
4. Potočnik, V. & Furlan, M. (2003). *Gospodarsko poslovanje 2 za program ekonomski tehnik*. Celovec: Mohorjeva založba.
5. Potočnik, V., Ribnikar, I., & Furlan, M. (2005). *Gospodarsko poslovanje 3 za program ekonomski tehnik*. Celovec: Mohorjeva založba.
6. Potočnik, V. (2005). *Gospodarsko poslovanje 4 za program ekonomski tehnik*. Celovec: Mohorjeva založba.
7. Vir slik: spletne strani, Microsoftova galerija sličic.